

Mazowieckie

KARTA CMENTARZA

NR

10558

N

A 1. Miejscowość WARSZAWA	6. Nazwa cmentarza [ew. nazwa dawna] miejsce po cmentarzu ewangelickim	B 13. Najstarszy istniejący nagrobek [data] nie zachował się	15. Groby o znaczeniu historycznym lub osób szczególnie zasłużonych groby Szwajcarów kalwi- nistów /nagrobki z fran- cuskimi napisami istniały do końca XIX w./
2. Gmina WARSZAWA PRAGA PÓŁNOC	7. Cmentarz dawny ☒ tak Cmentarz nowy (po 1945r.) ☐	14. Istniejąca dokumentacja cmentarza i miejsce jej przechowywania.	
3. Adres cmentarza ^{pols.} WARSZAWSKI teren Ogrodu Zoologicznego od strony ul. Starzyńskiego	8. Data założenia 1784r.	Plan aktualny w Karcie cmentarza 1:9000	
4. Poprzednie nazwy miejscowości Gołędzinów	9. Przynależność wyznaniowa: obecna - — dawna - ewang.-augsb.	Plan dawny	
5. [Nie] czynny ew. podstawa zamknięcia 1865r. zlikwidowany w zw. z budową esplanady fortu Słowińskiego	10. Powierzchnia w ha: ogólna - 0,1625 wolna - <input type="text"/>	Inne materiały archiwalne	
11. Położenie cmentarza miejsce po cmentarzu usytuowane na tere- nie ptn. skraju Ogrodu Zoologicznego, na południe od ul. Sta- rzyńskiego, na optycznej linii — przystanku PKP "ZOO".		16. Bibliografia Hanna Szwankowska, Cmentarze Warszawy /w:/ Jesteśmy w Warszawie. Miasto dawne i nowe. W-wa 1981 t. I, s. 243; St. Herbst, Lehmann Jan Krystian /w:/ Polski Słownik Biogr. Wrocław 1972 t. XVII, s. 5; Marian Gajewski, Urządzenia komunalne Warszawy. Zarys historyczny.	
12. Uwagi Ter. Org. Adm. Państwowej		17. Uwagi użytkownika W-wa 1979, s. 417; Eugeniusz Szwankowski, Cmentarz ewangelicki w Gołędzinowie /w:/ APW - Warszawa III, rkps 39; T. Wyderko, Urbanizacja i zagospodarowanie prawo- bieżnej Warszawy. W-wa 1972, s. 146.	

10. Elementy cmentarza		Czy istnieją	I L O S C				
			Do XVIII w.	1 poł. XIX w.	2 poł. XIX w.	1 poł. XX w. (do 1945r)	2 poł. XX w.
Mur ogrodzeniowy		nie					
Brama l-yl		nie					
Kościół		nie					
Kaplica l-el		nie					
Nagrobki:	wolnostojące	nie					
	przyścienne	nie					
	płyty	nie					
Mogity		nie					
Inne elementy							

9. Ktore obiekty wpisane są do rejestru zabytków

11. STARODRZEW	Ilość	Ø pnia w cm	Stan zdrowotny
lipa			
kasztanowiec			
jesion			
tuja [żywołnik]			

Czy na terenie cmentarza znajdują się zarejestrowane pomniki przyrody ew. aleje
nie

12. Ogólny stan zachowania zieleni na cmentarzu
dobry

23. Charakter rozplanowania cmentarza

24. Czytelność układu cmentarza:

- całości
- kwater
- nagrobków i mogił

25. Ogólny stan zachowania cmentarza /nagrobków i drzewostan

26. Istniejące zagrożenia

27. Wnioski w zakresie prac:

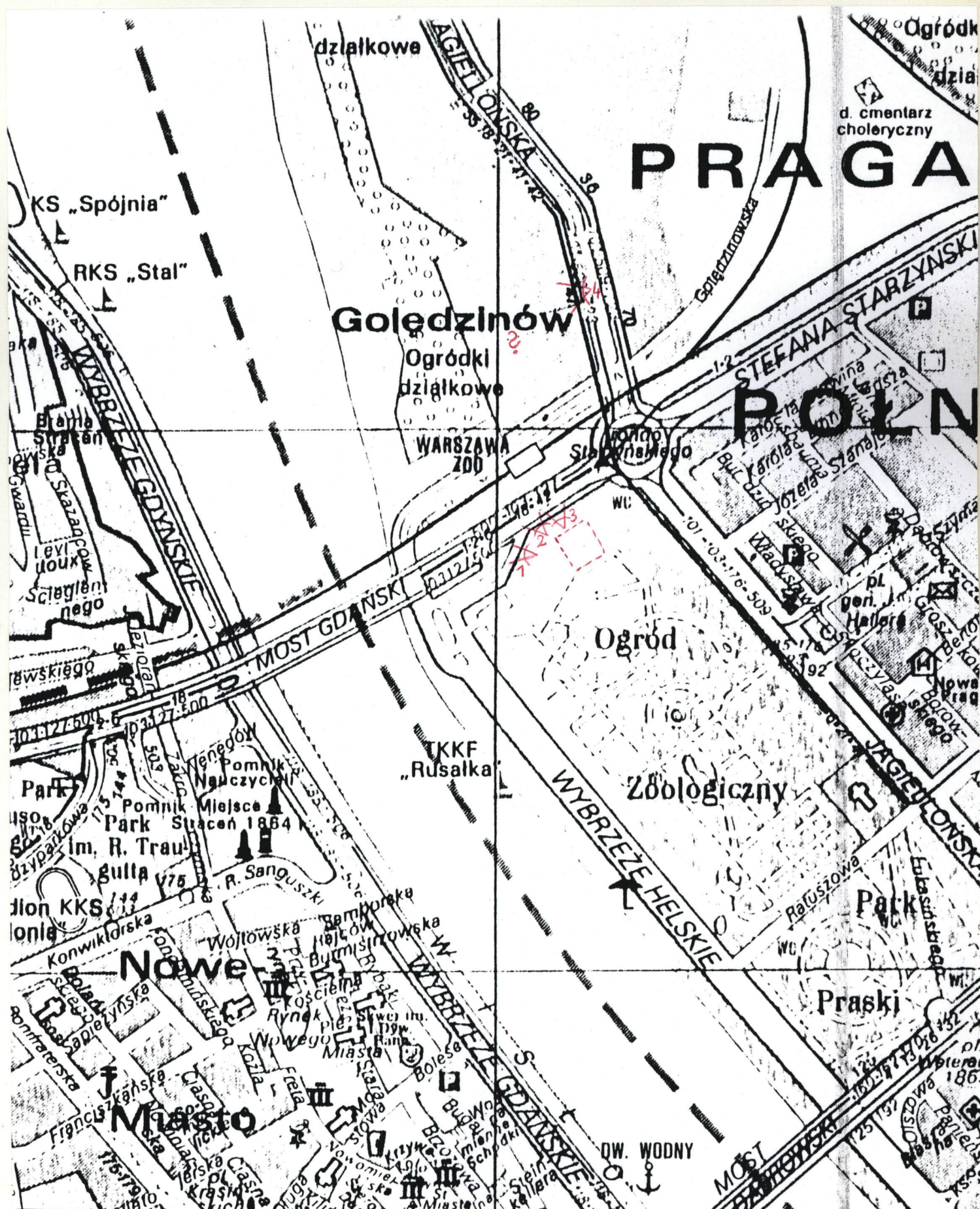
- porządkowych
- remontowych
- konserwatorskich

28. Wnioski w zakresie niezbędnej dokumentacji:

- poszczególnych nagrobków
- ewidencji całości cmentarza
- studium historycznego
- ewentualnie dokum. projektowej

29. Inne uwagi służb konserwatorskich

30. Wypełnił: dr Antoni J. Koseski
Data: 13.06.1996r.

Legenda:

X miejsca fot.

miejsce po cm.
ewangelickim

?

domniemane miejsce
po cmentarzu

1.

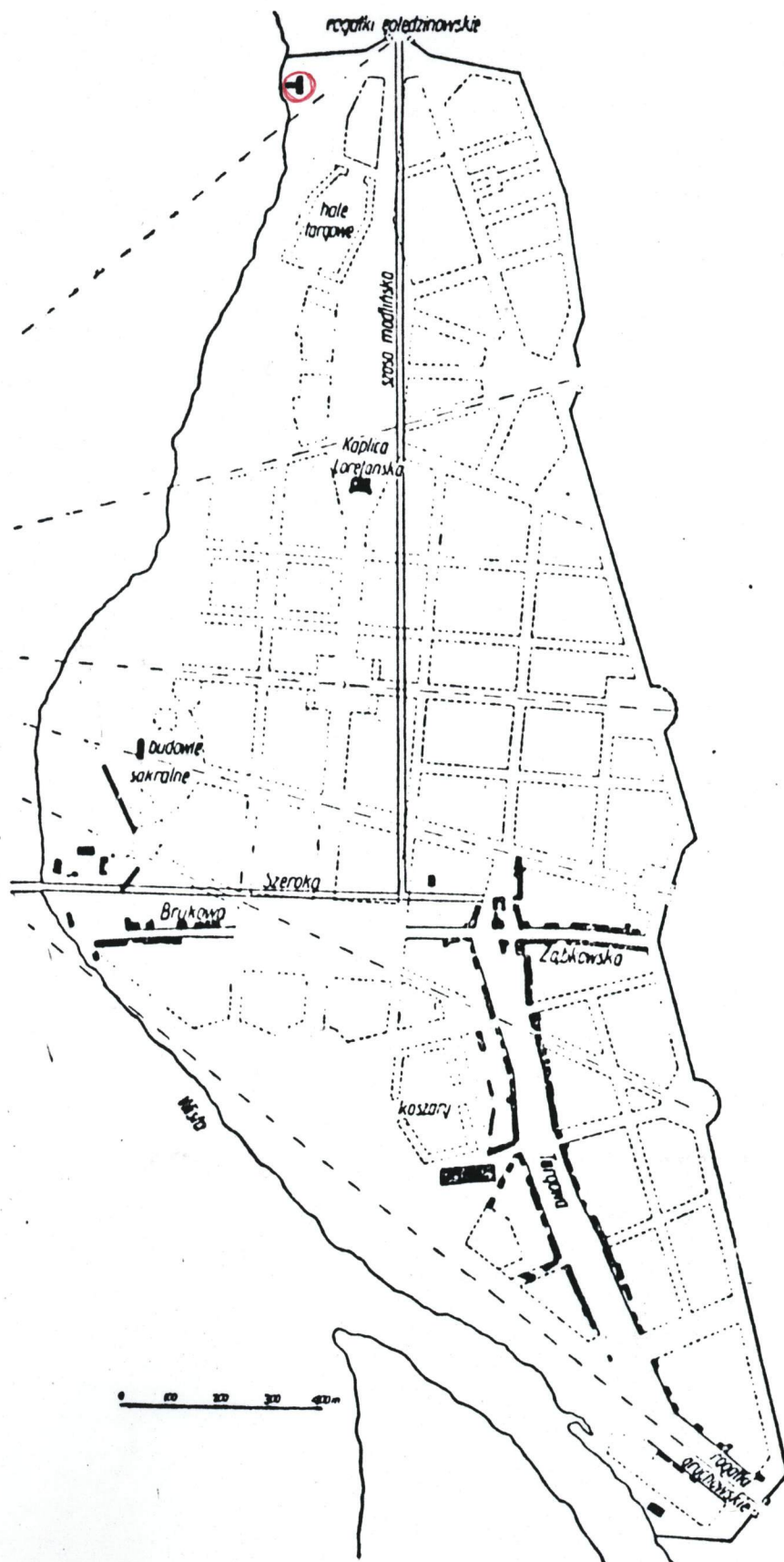
1.-3. Widoki na miejsce po cmentarzu, od strony ul. S. Starzyńskiego, ponad północnym murem ogrodzeniowym Ogrodu Zoologicznego.

2.

3.

○ teren zboru i cm. ewang.

214. Projekt regulacji terenów Pragi sporządzony przez architekta Jakuba Kubickiego w 1817 r.

4.

Widok na domniemane miejsce po cmentarzu.

Zarys historii nieistniejącego cmentarza ewangelickiego na d. Gołędzinowie.

Według większości literatury przedmiotu – w 1783 r. inż. pptk Jan Krystian Lehmann na terenie ówczesnej jurydyki Gołędzinów, na ptd.-zach. od obecnego Ronda Starzyńskiego – obecnie teren ZOO, wymierzył dwa place pod kościół, szkołę i cmentarz ewangelicki, uzyskał także konsens na założenie garbarni, z przeznaczeniem na utrzymanie zboru.

W 1784 r. przy zborze powstał cmentarz o pow. 1625 m². Cmentarz był usytuowany przed rogatkami gołędzinowskimi po wewnętrznej stronie tzw. okopów Lubomirskiego z 1770 r.

Został odbudowany w 1807 r.^{*}, potem zniesiony, w 1859 r. ponownie uporządkowany i ogrodzony.^{**} W 1865 r. ostatecznie zlikwidowany w związku z budową esplanady /umocnionego przedpola/ fortu Słiwickiego stanowiącego odpowiednik Cytadeli Aleksandryjskiej na prawym brzegu Wisty. Do końca XIX w. znajdowały się na cmentarzu nagrobki Szwajcarów kalwinistów z francuskimi napisami. W 1890 r. gmina ewang.-augsb. bez skutku zabiegata u władz o zwrot terenu.

H. Szwankowska mylnie podaje datę założenia cmentarza na 1830 r. i jego lokalizacji za dzisiejszym Ogrodem Zoologicznym w głąb Pragi.

* po zniszczeniach przez wojska Suworowa podczas walk o Pragę w 1794 r.

** oraz poświęcony przez pastora Leopolda Otto.